

"Her şey Cenâb-ı Hakk'a secde ve ibadet ve hamd ve tesbih eder. Fakat ibadetleri, mazhar oldukları esmâlara ve kabiliyetlerine göre ayrı ayrıdır, çeşit çeşittir." İbadetler kabiliyetlere ve tenevvü-ü esmâya nasıl bakıyor?

Bütün varlıklar, kendilerine verilen vazifeleri en mükemmel şekilde yapmakla Allah'a ibadet etmiş olurlar. Vazifelerin farklılığı, onlarda tecelli eden isimlerin farklı oluşundan kaynaklanır.

Arş, bütün âlemlerin idare merkezidir ve [Üstadımızın ifadesiyle](#) "Evvel, Âhir, Zâhir, Batın isimlerinin halita ve karışığıdır."

Levh-i Mahfuz'un görevi hifzetmek, kaydetmektir. Bu görevi yapabilmesi için **Hafîz** ismine mazhar olmuştur.

Meleklerin ibadetleri de birbirinden farklıdır. Cebrail'in görevi İlâhî emirleri tebliğ iken, Azrail'in görevi ruhları kabzetmektir. Bu iki büyük melekte tecelli eden isimler de birbirinden farklıdır.

Her bir hayvan türünde diğerinden farklı isimler tecelli etmektedir. Bu farklı tecellilere göre her türün farklı vazife ve ibadetleri vardır.

Bilindiği gibi Allah'ın fiilî isimleri sonsuzdur. Güneş yaratmak ayrı bir fiil, hava yaratmak ayrı bir fiil olduğu gibi, koyun yaratmak, deve yaratmak, insan yaratmak da ayrı fiillerdir. Hatta her bir canlının her bir organının yaratılması da ayrı bir İlâhî fiille gerçekleşir. Bunların her birinin farklı bir ismin tecellisi oldukları düşünülürse, fiilî isimlerin sonsuz olduğu kolayca anlaşılır.

Meselâ, insanın terbiye edilmesinde **Rabbü'n-nas** ismi tecelli eder. Bu genel bir tecellidir. İnsanın her organının da terbiyeleri birbirinden farklıdır. Gözün terbiyesi, kulağın terbiyesine, kalbin terbiyesi böbreğin terbiyesine benzemez. Dolayısıyla organların her birinde, **Rab** ismi farklı bir şekilde tecelli etmiş olur ve yine her birinin ibadetleri diğerinden farklı olur.

Nitekim, Cevşen-i Kebir'de **Rab** isminin farklı tezahürleri ayrı isimler olarak nazara verilmiştir; "Cennetin ve narın Rabbi, Nebilerin ve ahyarın Rabbi, Siddıkların ve ebrarın Rabbi, Hububatın ve meyvelerin Rabbi" gibi...

Farklı terbiye gören bu varlıkların ibadetleri de birbirinde ayrı olur.

[Nur K l llyatı'nda](#) **“insanın bir ferdinin sair hayvanatın bir nevi gibi olduğu”** ifade edilir. Her insanın parmak izinden, ruh dünyasına kadar her Őeyi diğerinden az-
çok farklılık gösterir.

Bunun yanında insanlar, kendi iradeleriyle iŐledikleri ameller itibariyle de ayrı esm 
tecellilerine mazhar olurlar; doktorlarda **Ő fi** isminin, mühendislerde **Mukaddir**
isminin tecelli etmesi gibi...

Kısacası, **“arş, ferŐ, yıldız, sinek, melek, semek, seyy re, zerre”** ayrı fiillerle
yaratılmıŐlardır, bunlarda farklı isimler tecelli etmiŐtir ve bu varlıkların her birinin
ibadeti de diğerinden farklılık göstermiŐtir.